

самоідентифікація (в першу чергу етнічна), взаємовплив культурних та світоглядних концепцій, толерантність – навряд чи уможливають однозначні відповіді. Вважаємо, що продовження дослідження нарративної стратегії Енн Тайлер із залученням інших романів авторки є перспективним та необхідним кроком на шляху до осягнення художньої концепції письменниці. Також, на нашу думку, варто звернути дослідницьку увагу на потрактування авторкою стосунків «Я» з «Іншим», залучаючи інші книги письменниці, як наприклад, «Accidental Tourist», де подібна проблема теж звучить на повний голос. А оскільки письменниця плідно працює і сьогодні – у цьому році світ побачив її новий роман «Noah's Compass» – то матеріалу для досліджень, вочевидь, не бракуватиме.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бгабга Т. Націєрозповідність (передмова до книги «Нація і розповідь») // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. Марії Зубрицької. 2-е вид., доповнене. – Львів: Літопис, 2001. – С. 738-740.
2. Денисова Т.Н. «Головна течія» і контекст мультикультуралізму // Матеріали міжнародної конференції «Американська література після середини ХХ століття», м. Київ, 25-27 травня 1999 року / Уклад. Т.Н. Денисової; Редкол.: М.Жулинський (голова) та ін. – К.: Довіра, 2000. – С. 182-18.
3. Gray J. M. A Conversation with Anne Tyler // Tyler A. Digging to America. – N.Y.: Ballantine Books, 2007. – P. 281-288.
4. Medvesky A. N. Faulty Vision and Hearing in the Novels of Anne Tyler: PhD Diss. – Indiana U-ty of Pennsylvania, 2008. – 191 p.
5. Tyler A. Digging to America. – N.Y.: Ballantine Books, 2007. – 294 p.

Таміла КОТОВСЬКА

НОВЕЛІСТИЧНО-ПОВІСТЕВИЙ КОНТЕКСТ І ВИТОКИ МОТИВІВ «ДІТЕЙ ВІЙНИ» В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ (О.ГОНЧАР, ДЖ.СЕЛІНДЖЕР)

У статті розглядається сумірність таланту, долі і пам'яті в житті сучасників і наступних поколінь О.Гончара і Дж.Селінджера. Зроблено спробу констатування подібності перегуків сюжетно-фабульних мотивів, творів з головними героями Г.Колфілдом, П.Кульбакою, підліткових орієнтацій минулого, сучасного і майбутнього.

Ключові слова: мотив, інтертекстуальність, національна література, проблема виховання, стиль, міжкультурна взаємодія.

The article analyses commensurability of talent, fate and memory, in life of contemporaries and next generations of such writers as O.Gonchar and J.Salinger. It was made an attempt to detect matches and similarities of plots, stories, of literary works with protagonists H.Coulfield and P.Kulbaka, adolescent orientations of the past, present and future.

Key words: motif, intertextuality, national literature, the problem of education, style, intercultural interaction.

В статье рассматривается соизмеримость таланта, судьбы и памяти в жизни современников и последующих поколений О. Гончара и Дж.Селлинджера. Сделана попытка выявления сходства сюжетно-фабульных мотивов, произведений с главными героями Г. Колфилдом, П. Кульбакой, подростковых ориентаций прошлого, настоящего и будущего.

Ключевые слова: мотив, интертекстуальность, национальная литература, проблема воспитания, стиль, межкультурное взаимодействие.

Новелістично-повістевий корпус творів Олесь Гончара наближає українців на сюжетно-фабульному рівні до бестселлера Дж.Селінджера. Про таке наближення є свідчення деяких літераторів (О.Бабишкін, М.Насенко, А.Погрібний, В.Коваль). Вони окреслюють «силове поле» і

конфігурацію конструйованого контексту, в якому постають персонаж Голден Колфілд з твору «Над прірвою у житі» та Порфир Кульбака («Бригантина»). У міркуваннях і рефлексіях фахівців з національних літератур маємо мотиви і концепти, які потребують певного осмислення на рівні символіки в плані архетипної критики з допомогою інтертекстуальності. Компаративні процедури виходили дуже далеко, аж у позатекстовий вимір. Приклади для цього взяті з педагогіки, журналістики, літературної критики.

У статті «Підліток проти», яка є фрагментом книги Ю.В.Покальчука «Самотнє покоління», що опублікована 1972 року в академічному видавництві «Наукова думка», процитовано фразу Дж.Д.Селінджера з твору «Вище крокви, будівничі»: «Як страшно, коли кажеш: я тебе люблю, а на тому кінці телефонного дроту хтось у відповідь тобі кричить: «Що?»

Тодішній фрагмент монографії [5, 97-121] відтворює та осмислює солідний контекст американської літератури, з приводу чого автор зазначає: «У сучасній американській літературі є чимало творів, де головними героями є діти або підлітки. Ми не ставили собі завданням проаналізувати всі твори, героїв яких можна віднести до молодого покоління американців. У нашій роботі розглядаються лише найголовніші твори, передусім ті, в яких діти, підлітки або юнаки змальовані у їх взаєминах з життям, де досліджується процес зростання особистості, її психічного і соціального дозрівання. Тому з поля зору нашого випали твори, де молоді герої змальовані в гумористичному плані, або ті, які наслідують традиційний «ніжний» (gentle tradition) стиль і надмірно сентиментальні в зображенні героїв і їхніх псевдо проблем» [5, 113].

Звісно, кожен дослідник як реципієнт тексту має право і мотиви для вибіркового аналізу будь-яких творів на свій смак чи проєкції конкретних завдань, поставлених перед собою. Ці завдання скеровують вибір компетентного читача, а надто літературознавця, сформованого його епохою, суспільством чи інтерпретативною спільнотою. Ю.В.Покальчук 1960-70-х років не той Юрко Покальчук, який пізніше став «культовим» письменником.

Незважаючи на фізичну зрілість, герої різних творів літератури США, які порівнюються в дослідженні, діаметрально відрізняються за багатьма вимірами, обстоюють відмінні цінності.

Автор слушно (але чи переконливо з погляду компаративістики і глибинної психології) твердив: «... кожен юнак, який хоч трохи замислюється над життям, має якусь власну думку щодо життєруху свого суспільства, приходить до відчуження від суспільства з втраченими ідеалами, до зневіри в сучасних йому суспільних цінностях, а відтак – до протесту...» [5, 121].

Тому передрукуюючи цей фрагмент 1984 року, упорядники згодом не могли утриматися від коментарів, на зразок примітки 2002 року: «багато моментів статті застаріли і не зовсім точні, але я зберігаю все, як є». Отож, хронотопні виміри будь-яких оцінних висловлювань підпадають під прискіпливе випробування новітнього порівняльного літературознавства, яке зобов'язане враховувати зміну та оновлення своєї парадигматики. Ця аксіома стосується також інших авторів інших текстів. У нашому дослідженні, зокрема Олесь Гончара – як майже ровесника Дж.Д.Селінджера.

Український письменник є «майже ровесником Дж.Д.Селінджера» тому, що народився 3 квітня 1918 року, натомість американець – роком пізніше. Це може бути випадковим збігом біографічного характеру митців. Проте в інших аспектах їхнього життєпису і долі все більше нагромаджувалося перегуків-аналогій і принципових розбіжностей. Письменники як фізичні постаті, формуючись у далеких континентах і протилежних ідейно-політичних системах, служили під час Другої світової війни у збройних силах своїх держав. Почавши писати ще у 1930-40-их роках, вони моделювали своїх персонажів-героїв з тих життєвих вражень, яких вони як люди зазнавали.

Історики національних літератур у СРСР і США про це не раз писали в своїх дослідженнях стосовно світовідчуття і світогляду як О.Гончара, так і Дж.Д.Селінджера. Але нас у даному разі цікавлять перипетії письменницької долі митців, які прямували до визнання і слави у своїй культурі.

О.Гончар, щасливо повернувшись із фронту, постійно пишучи і публікуючи оповідання, повісті, невдовзі також створив свій «бестселер» – трилогію, кожна частина якої свідчила про життєві «мандрівки»-злігодні: «Альпи» (1946), «Голубий Дунай» (1947), «Злата Прага» (1947). Інтенсивність літературної праці фронтовика-студента – аспіранта була дивовижною, якщо зважати на те, що у 40-их роках у Гончара вийшла друком повість «Земля гуде» (1947), збірка оповідань «Модри камінь» (1948), а з 1946 року він уже був членом Спілки письменників України.

У різножанрових творах О.Гончара щорічно виявлялися і різностильові виміри, нарративні стратегії, тобто концепти, про які теоретики літератури з усіх національних культур заговорили і почали писати наукові (в тім числі і компаративні) дослідження щойно з середини ХХ століття, найактивніше в кінці ХХ – на початку ХХІ.

З погляду художньої майстерності О.Гончара в його спадщині зміни нарративних стратегій, які наближають українця до манери Селінджера, нам видається оповідання батареїця «Усман та Марта», під яким стоїть дата 1947 рік. У цьому творі нарація розгортається від імені, як акцентує автор, «наймолодшого із нас» підтягнутого, стрункого, як стебелинка» Усмана. Той «Хлопець не приховував... свого захоплення Мартою, своїх бурхливих юнацьких переживань». Батареїців-колег дивувало те, «про що і як могли розмовляти смуглявий юнак із Самарканду і білява латиська дівчина», вона «майже зовсім не знала російської мови». Міжособистісне спілкування закоханих виявлялося надзвичайно гостро у багатокультурному етнічному просторі в ситуації, яку О.Гончар штрихами окреслив у творі, подавши читачам одну текстову деталь: Марта передала Усманові листа *рідною* мовою, – і «трапилося непередбачене: лист було написано латиською мовою, якою ніхто з батареїців не володів».

Ми наразі заторкнули тільки один момент з напрацювання молодого прозаїка, що своїм мистецьким дозріванням може трактуватися хоча б на сюжетно-фабульному рівні сумірним із Селінджером.

О.Гончар з кінця 1940-их протягом 1950-60-их років привертая увагу своїх читачів романами «Прапорonosці», «Таврія», «Перекоп», «Людина і зброя», «Циклон», «Собор». Всі вони були художньо різновартісними, хоча ідейно заангажованими щодо соціалістичної орієнтації та морально-естетичного ідеалу. Про це свідчили нагороди і відзнаки в СРСР та зокрема в Україні. Ідейно-тематична палітра романів «Прапорonosці», «Тронка», «Людина і зброя» не забезпечили фронтовика, орденonosця, комуніста від різкої та нищівної літературно-партійної критики після появи, здавалось би несподіваного для пропагандистів...

Щаслива письменницька доля-кар'єра О.Гончара складалася, як свідчить бібліографія і численні літературознавчі праці про його творчість, дуже успішно. Ми виділимо окремі з них – найприкметніші з погляду нашої проблеми. Популяризатори Гончара, літературні критики та історики української літератури постійно тримали в полі зору демобілізованого фронтовика, який відразу заявляв про свою присутність у рідній культурі багатоаспектно: як журналіст-публіцист, викладач, прозаїк і громадський діяч. І в усіх цих вимірах знаходилися його шанувальники, винахідливі тлумачі. Звертаємо увагу передусім на авторів, починаючи з недавнього фронтовика Олега Бабишкіна [1] через видавничого працівника і організатора літературознавчих кадрів Михайла Наєнка [3], есеїста Віталія Ковалю [2] до літературознавця, журналіста і політичного діяча Анатолія Погрібного [4].

Про різножанрові твори Олесея Гончара писали в 1960-80-их роках ХХ ст. книги для «викладачів і студентів, учителів і учнів», зосереджуючи зацікавлення «всіх шанувальників літератури», як писалося в анотаціях, на «самобутності і значенні творів Олесея Гончара в розвитку літератури соціалістичного реалізму», трактуючи постать свого сучасника, як «вимогливого художника слова, котрий усвідомлює своє високе покликання і ті вимоги, які висуває перед літературою час революційної перебудови». А у повісті-есе В.Ковалю підкреслювалося, що автор пропонував «літературно-публіцистичні роздуми, розглядаючи «творчість письменника в контексті всесоюзного і світового літературного процесу».

Анотаційна поетика на згаданих досягненнях відомих українських літературознавців не уникала елементів тодішньої риторики і термінології, але закономірно тяжіла до порівняльно-культурного мислення, що зрештою виростало з осяжного світовідчуття. Такі виміри художнього світу і спадщини О.Гончара за окреслений хронологією період нашої літератури передають сучасному поколінню читачів назви давніших літературознавчих досліджень і «паратекстуального» їх увиразнення.

Книжка О.Бабишкіна вийшла 1968 року, оснащена чималим списком ілюстрацій [1, 321-322]. У змісті праці маємо промовисті підрозділи: «Починали жити на високих температурах», «Високе небо над людиною», «Думання про велике», тощо.

М.К. Наєнку 1981 року презентував дослідження «Краса вірності. У творчому світі Олесея Гончара», але вже тоді влучно написав: «Усі епічні полотна Олесея Гончара характеризуються тим, що в них художньо розв'язуються проблеми, які належать до розряду *вічних*» [3, 140].

Аргументуючи свою літературно-критичну оцінку, автор подав низку художніх творів, у якій не тільки згадав Дж.Д.Селінджера, а й торкнувся героя з відомого твору Америки, зіставляючи Голдена Колфілда з українським підлітком Порфиром Кульбакою з повісті «Бригантина» [3, 140-142].

В. Коваль працював над своїм романом про «Прапороносці» Олеся Гончара довго (впродовж 1968-1984 років), простежуючи шляхи прапороносців «у себе вдома і в світі», тому також не міг обминути повісті «Бригантина», її літературно-критичних оцінок [2, 108-113].

Через два роки після повісті-есе про О. Гончара опублікований підсумково-синтезований літературний портрет «Олесь Гончар» А. Погрібного [4]. Діяльний критик, історик літератури, цей автор замість стислої анотації нової праці про популярного в тодішньому СРСР митця виніс на чільне місце концептуальну думку Героя Соціалістичної Праці, Академіка АН УРСР цього літератора, як згусток його самооцінки: «...У творах справжнього художника повинен виявлятися той високий ідейно-естетичний ідеал людини, який є в житті і який – через мистецтво – тільки й може діяльно допомагати людині жити, розвиватися, удосконалюватись». Так оприлюднювалося, пропагувалося і тиражувалося серед широких читацьких мас *кredo* українського письменника в 1987 році. Подібний намір Анатолія Погрібного засвідчувався уже з першої сторінки літературного портрета, в якому можемо і тепер прочитати справедливую тезу: «Є неспростовна прикмета у кожного великого таланту: потужне силове поле духовності й краси, що формується творчістю митця та самою його особистістю. Не підлягає ця ознака ні цифровим, ні якимось іншим точним вимірам. Та коли вголос або подумки вимовляєш ім'я Майстра, пульсування цього силового поля відчуваєш неодмінно» [4, 5].

Ступаючи в це «силове поле», дослідник узагальнював типологічний, по суті компаративний концепт, твердячи: «Скільки їх, могутніх силових полів прекрасного, даровано нам уселюдською історією! У кожного – суверенна «територія», свої чари та свій спосіб озонування, власні секрети випромінювання краси та добра, що так приваблюють нас у художній творчості» [Там само].

Таким чином, маємо озвучене і текстуально зафіксоване ще одне підтвердження того типологічного виміру, який увиразнює нашу траєкторію наближення до перегуків віддалених у культурному глобалізованому просторі двох письменників «майже ровесників» Олеся Терентійовича Гончара і Джерома Девіда Селінджера.

Із названих уже котирьох українських літературознавців, які активно працювали і в журналістиці-книгодрукуванні (О.Бабишкін, М.Наєнко, В.Коваль і А.Погрібний) тільки один звузив орбіту історико-культурного порівняння двох популярних письменників, назвавши прізвиська митців, їхні тексти творів, протагоністів-героїв і хронотопні окреслення художніх світів.

У цьому зв'язку видається доцільним і доконечним зацитувати спостереження Михайла Наєнка, який тривалий час очолював першу в Україні кафедру теорії літератури і компаративістики в Київському національному університеті імені Т.Г.Шевченка.

Автор, підходячи до проблеми «виховання, що поставлена в центр повісткування «Бригантина», нагадував, що це «категорія вічна», а тому розгорнув дуже осяжний дискурс. У ньому маємо чимало філологічних реалій і концептів: «Художнє втручання в цю проблему нараховує теж не одне тисячоліття. Чи не першим до неї звернулися ще складачі міфів про блудного сина. Хвилювала вона також митців античного світу й епохи Ренесансу, але найуважніше до неї почали ставитися письменники в ХІХ-ХХ століттях. З різних боків до питань виховання підходили Д.Фонвізін («Недоросль»), М.Гоголь («Тарас Бульба»), О.Гончаров («Обломов»), Л.Толстой («Дитинство. Отроцтво. Юність»), В.Короленко («Сліпий музикант»), Панас Мирний («Хіба ревуть воли, як ясла повні?»), Р.Роллан («Кола Брюньон»). Долею підростаючого покоління були стурбовані вже в наш час такі відомі митці, як А. Сент-Екзюпері («Маленький принц»), Дж. Селінджер («Над прірвою в житті»), Ч. Айтматов («Білий пароплав») та багато інших. І ось у цьому ряду з'являється ім'я Олеся Гончара. Його «Бригантина» привернула до себе увагу передусім схвильованою розповіддю про нелегкі шляхи становлення характеру підлітка в добу НТР, про життєздатність і дівість гуманістичних принципів виховання, які взяло на озброєння соціалістичне суспільство. Якщо в умовах антигуманного феодального ладу «блудний син» міг знайти захист і порятунк хіба що під крилом рідного батька (приголомшливий драматизм такого становища яскраво переданий Рембрандтом у творі «Повернення блудного сина»), якщо в людиноненависницькому капіталістичному суспільстві на таких сильних натур і

невтомних шукачів правди, як Чіпка Варениченко, чекають кайдани і ґрати («Хіба ревуть воли...»), якщо в супертехнічній імперіалістичній державі герой Дж.Селінджера Голден Колфілд не може позбутися відчуття, що він постійно перебуває над прірвою, то герой «Бригантини», важковиховуваний Порфир Кульбака, зігрівається материнським піклуванням про нього Радянської країни і тому навіть після деякого блукання повертається саме туди, де найбільше зацікавлені його долею, – у колектив своїх ровесників, у товариство людських взаємин» [3, 140-141].

Як бачимо, у праці, виданій 1981 року, є і данина зужитій парадигмі співпротиставлення української «радянської літератури» і «людиноненависницької» літератури «імперіалістичної держави», але концепт виховання підлітків залишається вічноактуальним і спрямовує сучасного дослідника у річище типології. Згадавши М.Бахтіна, з приводу понять «типів» і типологій, М.Наєнко далі в своїх роздумах пішов аж до О.Сухомлинського, не забуваючи повісті Олеса Гончара. Отож читаємо продовження спостережень українознавця: «М.Бахтін в одній із своїх праць пропонував в арсеналі романістики з проблем виховання розрізняти п'ять типів її. Один із цих типів названий дослідником дидактико-педагогічним. До нього зараховувалися всі твори, в яких «зображувався педагогічний процес виховання в істинному розумінні слова». Нагадаємо, що з деякими застереженнями до цього типу творів може бути віднесена й повість Олеса Гончара «Бригантина». Справді, хоч у ній досить відчутно прозвучав і мотив виховання головного героя позашкільним життям (маються на увазі ті «уроки», які одержував Кульбака від своєї матері, дідуся Порфира і дядька Івана), та все ж основна увага тут зосереджена саме на показі виховного процесу в школі, який здійснюється відповідно до існуючих нині суто педагогічних принципів. Щоб усвідомити до кінця ідейний зміст «Бригантини», треба врахувати ті найновіші досягнення, які має нинішня педагогічна наука, представлена, зокрема, іменами А.Макаренка, О.Сухомлинського й інших видатних учених-освітян. На це націлює, по суті, весь текст повісті, в якому, до речі, є й пряма згадка про О.Сухомлинського (батько Гени Буткевича говорить Валерію Івановичу так: «Ви ж друг Сухомлинського, в Павлиші були, школа має таку добру репутацію, тож поясніть мені: звідки взялася ця прірва між мною і ним»)» [3, 142-143].

У міркуваннях професора М.К.Наєнка, крім прізвищ письменників О.Гончара і Дж.Д.Селінджера, героїв їхніх творів у національних літературах (Порфир Кульбака, Голден Колфілд), маємо і мотив *прірви*, який потребує певного осмислення, інтерпретації чи то на рівні сюжетно-фабульної структури, чи на рівні символіки – в плані архетипної критики, або у вимірах інтертекстуальності.

Повернімось, однак, до компаративістичного аспекту зіставлення художніх творів як цілісних організмів та їх осмислення. Варто ще визначитися з проблемою адекватності порівняння, наскільки твори Дж.Д.Селінджера та О.Гончара підпадають під порівняльні процедури.

Насамперед зважмо на історико-літературні факти. Якщо художній твір американського письменника функціонував уже як бестселер з 1951 року, то повість українця під назвою «Бригантина» вперше опублікована у журналі «Вітчизна» (1973, №2), тоді ж вийшла й окремим виданням, не раз передруковуючись згодом у багатьох збірниках творів письменника. Поросійськи вона відразу надрукована в журналі «Москва» (1973, №11). Переклади її іншими мовами почали з'являтися з 1975 року: болгарською, німецькою, литовською (аж 1980), латиською 1981 року.

Отже, з погляду міжлітературної рецепції і міжкультурної взаємодії маємо щонайменше 25 років, а перший фіксований відгук між «Ловцем у житі» і «Бригантиною» сягає аж третини ХХ століття, якщо враховувати той історико-літературний факт, що повісті та оповідання Дж.Д.Селінджера під спільною назвою «Над прірвою у житі» вийшли аж 1984. Тому українськомовне сприймання текстів Селінджера зазнавало рецептивної ретроспекції, хоча англомовні українці, як свідчить дослідження Ю.В.Покальчука «Самотнє покоління» [5], читали і по-своєму в світлі тодішньої парадигматики тлумачили твори Дж.Д.Селінджера впродовж 1970-их років ХХ століття.

З появою «Бригантини» О.Гончара і П.Кульбаки, який за життєвими і антропологічними вимірами належав до покоління Г.Колфілда, розгорнулося чи відновилося в Україні жваве обговорення підліткової проблематики. З цього приводу мусимо ще раз вдатися до просторої виписки з праці журналіста Віталія Ковалю. Він у 17 розділі своєї повісті-есе пише: «Хто не знає, як

радів Василь Сидорович Земляк, коли з'явилася повість Олесь Гончара «Бригантина»! Як він умів радіти і запалювати всіх своєю радістю!

У яких би «суперлятивах» (гіперболізованих оцінках) не говорила і не писала літературна критика початку 70-х років ХХ століття (це ж були роки політичної, «стагнації» і нарощення ідеологічної боротьби), а далекоглядні літературознавці, що мали компаративне світовідчуття, у повісті О.Гончара відчитували й інші підтексти. А.Погрібний слушно писав ще 1987 року: «Те, що письменник звернувся до проблем виховання «важких дітей», не слід пояснювати лише бажанням дослідити складний та мало вивчений життєвий матеріал. Насправді тут причина глибша, і полягає вона у зумисній настанові на *полемічність*. У тому й виявляється полемічність авторського вибору, що він дає йому змогу переконано твердити: у таких, як Порфир, варто вірити, адже досить копнути глибше – і виявимо, що насправді приховується тут неоціненний резерв нашого майбутнього, відкинутий, зведений до правопорушництва нами ж таки самими ...» [4, 185]. «У «Бригантині» О.Гончар розгорнув широку етичну та педагогічну програму з найбільшою гостротою, акцентувавши найскладніші проблеми формування юної особистості» [4, 187]. На переконання Анатолія Григоровича Погрібного, «немало питань порушено тут на рівні «постановочності»» [Там само]. Внаслідок цього «конкретна часова локалізація» сповнюється «споковичним смислом» [4, 188] і постає «мотив усепланетарності» [4, 189], з якого розпросторювалися концепти таких романів, як «Тронка», «Собор», «Берег любові», «Твоя зоря» ... Зіставлення різних – віддалених у часі і просторах – цивілізацій і країнах актуалізували у художніх світах О.Гончара несподівано знакові образи-символи, як от старого негра Френка («Твоя зоря»).

Мотив-концепт зазвучав уже з уст Заболотного: «Є вчинки, котрі сьогодні мають сприйматись як колективний гріх людства, тільки так! І кожен з нас має взяти частку покути, кожен має проїнятися думкою, що ти вартувати планети, відповідаєш на ній за всіх і за все ...» [4, 220].

За «Твоєю Зорею» великого розголосу набуло й оповідання «Чорний яр» (1985). Художній світ О.Гончара поставив низку запитань до кожного читача, а його самого як письменника – до виходу з політичної партії – КППС і передчасної смерті.

Тому для завершення дискурсу про сумірність таланту, долі і пам'яті в житті сучасників і наступних поколінь О.Гончара і Дж.Д.Селінджера, треба не просто констатувати подібність перегуків сюжетно-фабульних мотивів, творів з головними героями Г.Колфілдом, П.Кульбакою, а й підліткових орієнтацій минулого, сучасного і майбутнього.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабишкін О. Олесь Гончар / О. Бабишкін. – К. : Дніпро, 1968. – 322 с.
2. Коваль В.К. Зоря і катастрофа Володимира Дрозда // Серце моє в колючому дроті : есе, спогади, документи / В. К. Коваль. – К., 2005. – С. 616–631.
3. Наєнко М. К. Краса вірності : у творчому світі Олесь Гончара / М. К. Наєнко. – К. : Дніпро, 1981. – 216 с.
4. Погрібний А. Г. Олесь Гончар : нарис творчості / А. Г. Погрібний. – К. : Дніпро, 1987. – 242 с.
5. Покальчук Ю. В. Самотнє покоління : молодь у сучасному романі США і теорія відчуження / Ю. В. Покальчук. – К. : Наук. думка, 1972. – 273 с.

Сніжана НОВАК

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ ЗАСАДИ ВОЛОДИМИРА БІРЧАКА: НАЦІОЦЕНТРИЧНІ ТА ЕСТЕТИЧНІ КОНСТАНТИ

Стаття присвячена літературно-критичній діяльності Володимира Бірчака (1881 – 1952) у 20 – 40-ві роки ХХ століття. Особливу увагу приділено його впливові на формування ідейно-естетичних смаків творчої молоді на Закарпатті.

Ключові слова: літературна критика, вірші, проза, естетичні критерії, інтерпретація, творча